

□ Poppenspe(e)lpastichespeurspel

Op het kleurrijke vel (zie bijlage) zie je dertien afbeeldingen van *poppenspeltechnieken* en *-figuren*. Bij elk plaatje hoort een vraag. Van de twee antwoorden die gegeven worden, is er maar één goed. De juiste oplossing vind je door rond te kijken in de *Pastiche-expositie* of te snuffelen in het *poppentheater-abc* op www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl.

Vul de letter van het juiste antwoord onder aan de laatste bladzijde in. Doe dit in de volgorde van de genummerde plaatjes. Als je alle uitkomsten goed hebt, vormen de letters samen een *woord*. Het is de Franse *naam* van een *vrolijke persoon* die een voordracht verzorgt voor zijn of haar *publiek*.

1. Marionnettes à la planchette

Marionnettes à la planchette zijn figuurtjes met een horizontaal koord door de borst. Het ene uiteinde van het koord zit vast aan een paaltje, het andere uiteinde om de knie van de poppenspeler. De poppenspeler is tegelijk muzikant. Op de maat van de muziek beweegt hij zijn been. Dan gaan de poppetjes dansen.

Een ander woord voor deze poppenspeltechniek is:

- A. Popjes op de plank.
- P. Step-Tänzer.

2. Madelon uit Lyon

Madelon is een van de hoofdfiguren uit de volkspoppenkast van de Franse stad Lyon. Terwijl manlief alles van de vrolijke kant bekijkt, maakt zij altijd ruzie. Madelon is een goede huisvrouw, kraakhelder en zuinig. Haar echtgenoot heet:

- A. Gnafron (spreek uit: njafron), de schoenlapper.
- M. Guignol (spreek uit: gienjol, met de g van goal).

3. Illuminatieprent

In een *illuminatieprent* zitten kleine gaatjes die – bijvoorbeeld – een patroon van sterren vormen. Onze voorouders bekeken deze afbeelding in een donkere ruimte. De vertoner zette achter de prent een brandende kaars. Daardoor schijnt het licht door de gaatjes en lijkt het alsof het beeld plotseling gaat leven.

Een ander woord voor dit huiskamervermaak is:

- P. Schuifken, zijdecor in het Antwerpse stangpoppentheater.
- U. Vuurwerktheater.

4. De Dood

De Dood van Pierlala is een figuur uit het oud-Hollandse Jan Klaassenspel. Stil verrijst hij naast Jan in de poppenkast. Als Jan de Dood uitscheldt voor 'krijtsnavel' of 'knekel-poot' begint de hals van Pierlala te groeien, tot de kop met de holle oogkassen ver boven Jan Klaassen uitsteekt. Een andere naam voor deze stokpop is:

- R. Pierrot (spreek uit: pjerro), droevige clown afkomstig uit de commedia dell'arte, het Italiaanse volkstoneel.
- S. Dood van Pierlapotlood.

5. Pinocchio

Pinocchio is een houten pop met een neus die groeit als hij jukt. Zodra zijn hoofd gesneden is, begint hij te praten, en zo gauw hij voeten heeft, loopt hij weg. Na veel avonturen wordt zijn liefste wens vervuld: hij verandert in een echte jongen. Het bekende kinderboek over deze ongewone marionet is geschreven door de Italiaanse schrijver:

- E. Carlo Collodi.
- I. Carlo Chiostro.

6. Malinees poppentheater

Malinees poppentheater wordt gespeeld vanuit een 'poppenkast' die met kleurige doeken bekleed is en het lijf van een buffel voorstelt. In dit lijf bevinden zich stokpoppenspelers die de figuren boven hun hoofd bedienen en tegelijkertijd met het gevaarte ronddansen. Ze beelden alledaagse gebeurtenissen uit, zoals vissers in een boot of vrouwen die gierst stampen. De naam van deze mythische Afrikaanse buffel is:

- K.** Semar, Javaanse poppen- en schimmenclown.
- U.** Sigi (spreek uit: siegie).

7. Bunraku

Bunraku is een traditionele, Japanse vorm van poppenspel waarbij wel drie personen nodig zijn om één pop te bewegen. De bespelers zijn zichtbaar aanwezig op het toneel en helemaal in het zwart gehuld. Van de speler die het hoofd van de poppen bedient, zie je het gezicht. Bij zijn assistenten is het hoofd bedekt met een:

- A.** Masker.
- R.** Zwarte, gazen kap.

8. Schaduwspeel

Bij het *schaduwspeel* en het *schimmentheater* wordt gewerkt met een scherm of een muur, waarop een schaduwbeeld van de speler of van een pop verschijnt. Hierbij worden figuren, voorwerpen of lichaamsdelen, zoals de handen, het hoofd of het gehele lichaam uitgelicht.

Een ander woord voor Europees schimmentheater is:

- J.** Séraphin, negentiende-eeuwse Parijse schimmenschuiver.
- P.** Chinese schimmen of ombres chinoises (spreek uit: ombre sijenwaze).

9. De handpop

Een *handpoppenspeler* gebruikt zijn vingers om de pop te laten bewegen. In de hals van de kop zit een gat. Daar steekt de speler zijn wijsvinger in. De duim gaat in het ene mouwtje, de pink in het andere. Aan de mouwtjes zitten meestal handjes. Een enkele keer bungelen er beentjes onder aan het jasje. De vuist van de poppenspeler geeft vulling aan het lijf. De pop die door middel van een kruishout en draden bewogen wordt, heet:

- A.** Majoret.
- U.** Marionet.

10. Vietnamese watermarionetten

Vietnamese watermarionetten steken voor driekwart boven een donker watervlak uit. De bespelers bevinden zich op een behoorlijke afstand. Ze staan bijna tot aan hun heupen in het water. De spelers bewegen de poppen via lange, horizontale stokken. Door het troebele water zijn de stokken onzichtbaar.

De dikbuikige grappenmaker in het watermarionettenspel luistert naar de naam:

- B.** Teu.
- N.** Tchantchès (spreek uit: tsjantjès), hoofdfiguur uit het Luikse stangpoppentheater.

11. Een akketatje in de poesjellenkelder

In de *poesjellenkelder* is het woord *akketatje* vaak te horen. De hoofdfiguren in dit Antwerpse stangpoppentheater zijn de Voddebalen. Ze delen geregeld 'akketatjes' uit aan hun tegenstanders. Aan hun rechterarm zit een knuppel. Als ze met hun armen maaien, zwaait het slaghout wijd uit en raakt het de vijand met een harde klap.

Het woord 'poesjenel' is afgeleid van de uit Napels afkomstige:

- C.** Polichinelle (spreek uit: poliesjienel), de Franse neef van de Engelse Mr Punch.
- L.** Pulcinella (spreek uit: poeltsjienella).

12. Trekpop

Een *trekpop* is een platte speelgoedpop met scharnierende ledematen die gaan bewegen als je aan een touwtje onder aan het lijfje trekt. De armen en benen bewegen alleen zijwaarts en tegelijk. De figuur kan van hout zijn, maar bekender zijn de uitvoeringen van papier uit de negentiende eeuw. De vellen bestonden uit losse onderdelen van de figuur. De lichaamsdelen kon je uitknippen en zo nodig inkleuren.

Het Franse woord voor 'trekpop' is:

- I. Pantin (spreek uit: pantèn).
- S. Jumping Jack.

13. Papieren theater

Het papieren theater was vroeger erg populair. In huiselijke kring werden meestal korte versies van bekende toneelstukken opgevoerd. De figuurtjes worden op het miniatuurtoneel van boven of van opzij heen en weer bewogen. Het theater werd uitgegeven als bouwplaat. Daarbij hoorden prenten met acteurs, beesten en decors.

Na het knip-en-plakwerk kon het spel beginnen.

De Engelse benaming voor dit speelgoed is:

- C. Toy theatre (spreek uit: toi thiejeter, in het Engels zeg je de th met je tong tussen je tanden).
- I. Pretty Polly, de vrolijke vriendin van Mr Punch (spreek uit: puntsj, de u bijna als een a), uit de Engelse volkspoppenkast.

Het goede antwoord

De Franse naam van een vrolijke persoon die *amusant* een voordracht verzorgt voor zijn of haar *publiek*:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
· · · · · · · · · · · · ·

Overige letters

Als je nog zin hebt, mag je de niet-gebruikte letters van vraag 1 tot en met 13 achter elkaar zetten. Je krijgt dan de naam van een *grappige figuur* uit het *Slowaakse stangpoppenspel*. In een voorstelling van circus- en variénummers treedt hij op als *trucpop*. De pop heeft veel succes met zijn malle sprongen – waarbij hij lang en dan weer kort wordt. In zijn naam is een typische Hongaarse *groente* verwerkt.

De trucpop heet: . . . . .

Aandenken en applaus

Als je de goede oplossing inlevert, krijg je een *aardigheidje* als aandenken. *Applaus!*

- Afbeelding: Poppenspe(e)lpastichetheater. Ontwerp en teksten: Otto van der Mieden ©. Zelf eens proberen? Weer zo'n leuke activiteit van het Poppenspe(e)lmuseum. Bijlagen: illustraties t.b.v. een Poppenspe(e)lpastichespeurspel en verantwoording.